

Інформаційно-бібліографічне обслуговування в бібліотеці ВНМУ ім. М. І. Пирогова: традиції та інновації

Інформаційно-бібліографічний відділ бібліотеки ВНМУ ім. М. І. Пирогова проводить довідково-бібліографічне обслуговування користувачів та інформаційне забезпечення життєдіяльності університету. Для якісного та своєчасного надання бібліотечних послуг сьогодні важливо не обмежуватися традиційними формами роботи, а шукати нові шляхи популяризації бібліотечних ресурсів.

У своїй роботі відділ спирається на довідково-бібліографічний апарат, частину якого становлять довідкові та інформаційні видання. Для оперативного задоволення запитів користувачів фонд відділу містить універсальні й галузеві енциклопедії, словники, довідники, бібліографічні покажчики, періодичні видання.

Із метою популяризації бібліографічних знань, формування навичок користування бібліографічними посібниками й каталогами відділ проводить «Дні бібліографії» для студентів-першокурсників та молодих науковців університету. Це – цикл лекцій-презентацій та практичних занять, які допомагають зорієнтуватися в бібліотечних просторах.

Одним із найпоширеніших видів відповідей на запити користувачів є довідки: тематичні, фактографічні, адресні, уточнювальні, які готуються за допомогою інформаційних ресурсів бібліотеки та мережі Інтернет. Результати пошуків у вигляді списків завантажують замовникові на магнітні носії інформації, або пересилають на особисту електронну пошту. Разові запити, пов'язані з пошуком інформації віддалених користувачів, виконуються службою «Віртуальна довідка» через веб-сайт бібліотеки. Скористатися нею мають можливість усі бажаючі, незалежно від того, чи є вони читачами бібліотеки. Максимальний термін виконання запитів – три робочих дні (в залежності від їхньої специфіки і складності).

Провідним напрямом роботи відділу є бібліографічне інформування користувачів. Фахівці систематично готують та надсилають електронною поштою на кафедри університету інформаційний лист нових надходжень «Бібліокур'єр». Також формують і відправляють рекомендаційні списки літератури, якою поповнюються фонди Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського та Національної наукової медичної бібліотеки України. Сигнальною розсилкою подається інформація від Українського інституту науково-технічної експертизи та інформації.

Інформаційно-бібліографічна робота відділу тісно пов'язана з використанням електронних ресурсів, які стали невід'ємною складовою сучасної університетської бібліотеки. Так, з 1998 року паралельно з традиційними картковими каталогами й картотеками в роботу бібліотеки стрімко увійшов електронний каталог, який, на відміну від традиційного, доступний користувачам цілодобово через веб-сайт бібліотеки з 2012 року. У разі звернення бібліографи консультують користува-

чів щодо самостійного автоматизованого пошуку інформації.

Співробітники відділу відповідають за ведення бази даних «Вища освіта», систематично опрацьовують матеріали періодичних освітніх видань, наповнюють інформацією базу даних та редагують її.

Інформаційно-бібліографічний відділ є координатором роботи з інституційним репозиторієм ВНМУ, тобто електронним архівом для зберігання, накопичення та забезпечення відкритого доступу до інтелектуальних продуктів університетської спільноти. Його було створено у 2016 році і розміщено на веб-сайті бібліотеки. Фонд репозиторію на сьогодні налічує понад 3200 документів і постійно поповнюється. Працівники відділу надають консультації модераторам кафедр щодо роботи з репозиторієм, редагують матеріали й відповідають за наповнення фондів «Наукова бібліотека» та «Патенти».

Інформаційна робота відділу передбачає різноманітну видавничу діяльність, якість якої поліпшилася завдяки розвитку електронних технологій. Уся видавнича продукція набула широкого розповсюдження не лише в друкованому, а й в електронному форматах.

Пріоритетним у видавничій роботі відділу є укладання бібліографічних покажчиків на допомогу навчальній та науково-дослідній діяльності університету. Також до ювілейних дат науково-педагогічних працівників університету готують біобібліографічні видання в серії «Вчені нашого університету». За минулий і поточний роки серія поповнилася посібниками: «Мороз Василь Максимович», «Формула успіху професора Ольги Яблонь», «Крізь терни до зірок» (до ювілею професора Г. І. Степанюка), «Германюк Тамара Андріївна». Під час підготовки видань відділ тісно співпрацює з кафедрами й науковцями університету, а також з іншими структурними підрозділами бібліотеки. Для ґрунтовного висвітлення життя й наукових здобутків відомих учених-ювілярів укладачі також використовують інформацію з фондів інших бібліотек України.

Підсумком видавничої діяльності бібліотеки за останніх 50 років стало видання «Публікації працівників бібліотеки ВНМУ ім. М. І. Пирогова (1967–2017)», у якому систематизовано бібліографічні описи праць різноманітної тематики: статті, доповіді, бібліографічні та методичні матеріали, рекомендаційні списки, бюлетені, дайджести, відеоматеріали. Пошукова робота продовжується, тому і в подальшому планується перевидання цього покажчика. Імідж сучасної бібліотеки забезпечується її позиціонуванням у медіа-просторі. Актуальним стає як розвиток комунікації зі ЗМІ, так і самостійне створення бібліотеками цікавих медіа-ресурсів.

Одним з ефективних видів сучасних мультимедійних продуктів є буктрейлер. За останні кілька років працівники відділу створили буктрейлери: «Крадіжка книжок» – на однойменну книгу М. Зузака, «Аеропорт» – за романом С. Лойка, «Життя у книзі – книга у жит-

ті» – на бібліографічний покажчик сучасної художньої літератури.

Також фахівці взяли активну участь у підготовці відеоматеріалів «Бібліотека ВНМУ», «Ми змінюємося!», «Якщо ви володієте мовами, ви всюди вдома» до міжбібліотечних конкурсів Української бібліотечної асоціації та Асоціації бібліотек Вінниччини.

З жовтня 2018 року при інформаційно-бібліографічному відділі працює зал електронної інформації на 30 автоматизованих робочих місць, який обслуговує всі категорії читачів: від студента до професора університету. Студенти в онлайн-режимі мають можливість переглядати навчальні відеоролики, готуватися до складання тестів, написання й оформлення рефератів, підготовки презентацій. Науковцям університету зручно прослуховувати вебінари по ресурси міжнародних баз Clarivate Analytics і Scopus, проводити групові заняття тощо.

Інформаційно-бібліографічна робота змінюється, трансформується та вдосконалюється відповідно до вимог сучасного наукового середовища. Тому нагальним питанням стало відокремлення наукової бібліографії в окремий підрозділ. Новостворений сектор підвищить ефективність інформаційно-методичного забезпечення наукового та науково-дослідного процесів ВНМУ.

На веб-сайті бібліотеки в рубриці «Рекомендації науковцю» у підрубриках «Інформація здобувачам» і «Наукометрія» розміщена інформація про міжнародні наукометричні бази даних Scopus, Web of Science, а також інструкції й методичні рекомендації щодо публікацій у фахових та міжнародних рецензованих виданнях.

Співробітники сектору надають консультації науковцям щодо роботи в наукометричних базах, допомагають із пошуком інформації та відстежують індекси Гірша – як науковців, так і університету. Також вони проводять інформаційно-консультативну роботу з науковцями університету зі створення їхнього профілю в пошуковій системі Google Scholar, яка індексує повнотекстові публікації всіх форматів та дисциплін, редагують створені профілі вчених та подають інформацію про них на портал «Бібліометрика української науки», який є базою для проведення об'єктивного експертного оцінювання результативності наукової діяльності. На сьогодні колективний профіль ВНМУ ім. М. І. Пирогова об'єднує понад 900 науковців університету.

Сучасному бібліотекару потрібні якісно нові знання інформаційних технологій, телекомунікаційних засобів зв'язку, економічних і правових основ. Саме тому фахівці відділу та сектору постійно вдосконалюють свій професійний рівень на всеукраїнських та міжнародних наукових конференціях, науково-практичних семінарах, тренінгах, курсах підвищення кваліфікації, а також шляхом опрацювання профільних журналів.

Галина Біловус, завідувачка сектору наукової бібліографії бібліотеки ВНМУ ім. М. І. Пирогова